

Dairy Campus fokt op gezond en efficiënt

Hoe kun je in de praktijk merken dat je fokt op een betere gezondheid en meer efficiëntie? CRV en Wageningen University Research (WUR) testen het op Dairy Campus met 500 koeien, pinken en kalveren.

TEKST ALICE BOOIJ

Afgelopen mei werd de 1000e veehouder verwelkomd die gaat 'Fokken op Maat'. Via dit programma wordt gebruikgemaakt van genomfokwaarden op basis van DNA-analyses van de vrouwelijke dieren. Maar wat gaan die veehouders allemaal doen met de DNA-analyses? Welke keuzes gaan ze maken en wat merken ze ervan in hun bedrijf? Het zijn vragen die ook bij CRV, Dairy Campus en WUR leven. Melkveeouders krijgen dankzij nieuwe technieken meer data, maar ze hebben handvatten nodig om fokkerij ook eenvoudiger te maken. Daarom is er in 2015 een proef gestart om te kijken hoe theorie en praktijk op elkaar aansluiten, geeft Roel Veerkamp van WUR aan. 'Met het beschikbaar komen van de genomictesten voor vrouwelijk vee hebben melkveeouders meer tools beschikbaar om de veestapel te verbeteren. Op Dairy Campus kijken we hoe dat in de praktijk uitpakt.'

Proef met 500 dieren

Alle 500 koeien, pinken en kalveren op Dairy Campus zijn vanaf 2015 getypeerd, zoals het analyseren van het DNA heet. Daaruit bleek – net als bij eigenlijk alle veestapels – een grote diversiteit aan scores. 'De veestapel hebben we op basis van deze cijfers verdeeld in twee groepen', vertelt Martin de Bree, bedrijfsleider op Dairy Campus. 'De ene groep heeft hoge scores voor het kengetal Better Life Efficiëntie, de andere groep voor het kengetal Better Life Gezondheid.' Deze groepen worden ook gepaard met stieren die hoog scoren voor respectievelijk Better Life Efficiëntie en Better Life Gezondheid, vervolgt Willem Dotinga, die als veestapeladviseur bij CRV de praktische begeleiding verzorgt. 'We paren dieren met een goede efficiëntie met elkaar en dieren met een goede gezondheid, zodat we sneller vooruitgang boeken op de betreffende onderdelen en verschillen ook echt duidelijk worden.' Twee groepen koeien, die

nog wel steeds als één uniforme veestapel kunnen functioneren, zo luidt de fokkerijdoelstelling. Het voordeel van Dairy Campus als proeflocatie is de mogelijkheid om veel koedata te verzamelen. 'Elke spuit die er in een koe gaat, wordt geregistreerd', geeft bedrijfsleider De Bree aan. Het gaat dan vanzelfsprekend over gezondheid en vruchtbaarheid, maar ook de klauwgezondheid wordt met Digiklauw gemonitord, de bodyscan geeft inzicht in de conditiescore en de voeropname wordt vastgelegd. 'In de voedingsstal hebben we 120 blauwe RIC-bakken. Daarmee houden we precies bij wat en hoeveel de koeien vreten.'

Maximaal 40 paringen

De laatste anderhalf jaar is er al volop geïnsemineerd volgens de twee foklijnen, waarbij na elke indexendieren de hoogste stieren zijn toegevoegd uit de twee fokdoelen. Voor gezondheid zijn onder andere Atlantic, Final, Danno, Bravo, Titanium, Topgear, Finder, Wisent, Sidekick en Jupiler ingezet. Voor efficiëntie gaat het zoal om G-Force, Ibiza, Paragon, Browning, Riverboy, Snowfever, Magister, Antidote en Empire. 'Elke draai selecteren we zes tot zeven stieren en iedere stier krijgt maximaal 40 paringen', noemt Dotinga de werkwijze. 'Zo spreiden we de stierkeus. Bovendien kiezen we alleen de allerhoogste stieren voor dat kenmerk.' De Bree vult aan dat de eerste drie inseminaties op basis van SAP-advies uitgevoerd worden. 'De derde inseminatie kiezen we voor een sterk bevruchtende stier, die voldoet aan het fokdoel uit die lijn.' Een Belgische blauwe stier gebruiken de veehouders op Dairy Campus niet. 'Zo'n blauw kalf zou door een hoger gewicht invloed kunnen hebben op de voerproeven', licht De Bree toe. 'Bij moeilijk drachtig wordende koeien gebruiken we een heel goedkope stier en verkopen we de vaarskalveren.' Uiteindelijk kalven er op het proefbedrijf zo'n 30 vaarzen elke maand. De oudste dieren uit de proef worden binnenkort zelf geïnsemineerd. Van een hele horde dieren is daarmee de genomieuitslag al bekend. Dotinga ziet op papier een stijgende lijn in Better Life Efficiëntie en Better Life Gezondheid (zie tabel). Wat zou je daarvan straks in praktijk kunnen merken? 'Over ruim een jaar komen de eerste dieren aan de melk, dan zullen we het ervaren.'

150 liter meer melk

René van der Linde, projectleider bij CRV voor dit onderzoek, kijkt reikhalzend uit naar de resultaten, en probeert in theorie al wel een inschatting te ma-

ken van de uitkomst. 'Een punt hogere efficiëntie levert zo'n 150 liter melk per lactatie meer op uit dezelfde hoeveelheid voer. Bij een Better Life Gezondheid die 5 punten hoger ligt, praat je over 2,5 procent minder gezondheidsproblemen.'

De vraag is natuurlijk of het verschil tussen een dier met een betere en een dier met een mindere aanleg ook al snel te zien zal zijn in praktijk? Hij verwacht eigenlijk na één lactatie al wel verschillen te zien tussen dieren uit dezelfde groep. 'Omdat we efficiënt maal efficiënt paren en gezondheid maal gezondheid. Ik verwacht bij latere lactaties dat die verschillen nog wel groter zullen worden.' Het is zelfs een van de doelen van het onderzoek om melkveehouders te laten zien dat je vooruitgaat wanneer je een duidelijk fokdoel nastreeft. 'De koeien zullen laten zien dat er verschil is en dat fokkerij er wel degelijk toe doet bij onderwerpen als efficiëntie en gezondheid. Nieuwe technieken, zoals genomics selection, helpen melkveehouders hierbij.'

Maatschappelijke fokdoelen

Met efficiëntie en gezondheid zijn er twee 'gecompliceerde' fokdoelen gekozen waarbij verschillende kenmerken belangrijk zijn. Hoogtemaat was onderzoekstechnisch gemakkelijker geweest, realiseert Veerkamp zich. 'Dan zie je met een paar jaar grotere en kleinere koeien in het koppel lopen. Maar aan zo'n onderzoek heeft de praktijk niets. Met efficiëntie en gezondheid zijn fokdoelen gekozen die melkveehouders aanspreken én de maatschappij, die wil een duurzame, gezonde en milieuvriendelijke koe.' Officieel neemt de proef vijf jaar in beslag. Dat is te

	aantal	alle koeien		gezondheidsgroep	efficiëntiegroep
		gezondheid	efficiëntie	gezondheid	efficiëntie
koeien	500	+2	+2	+3	+4
pinken	169	+3	+4	+4	+6
kalveren	89	+4	+5	+5	+8

Tabel 1 – Resultaten genoomonderzoek op Dairy Campus

kort, zo geven alle betrokkenen nu al aan. Het streven is het onderzoek door te trekken naar tien jaar, geeft Veerkamp aan. 'Dan kun je pas echt goed evalueren. Fokkerij is toch een kwestie van lange adem.' Dotinga vult hem aan. 'Eigenlijk moet je het twee tot drie generaties blijven volgen. Hoe langer het onderzoek duurt, hoe betrouwbaarder de resultaten worden.'

Hogere versnelling

Over het nut van merkerselectie en de vooruitgang in de veestapel is Veerkamp heel positief. 'We zien dat de vooruitgang in de veeverbetering twee keer zo snel gaat; de genetische trend verdubbelt, wereldwijd. We fokken in een hogere versnelling.'

Het is daarom voor melkveehouders nog belangrijker dan in het verleden om het fokdoel goed te kiezen. 'Anders schiet je je doel voorbij of ga je de verkeerde kant op. Dat merk je in de bedrijfsvoering.' Het belang van fokkerij op het uiteindelijke bedrijfsresultaat zal ook toenemen, verwacht Veerkamp. 'Ook als je de fokkerij laat lopen op je bedrijf of je maakt geen consequente keuzes, dan ga je dat merken op een gegeven moment. Hoe langer je wacht met het bepalen van een fokdoel en een strategie, hoe meer je achteropraakt.' |

De veestapel van Dairy Campus is verdeeld in twee groepen waarmee verder wordt gefokt op gezondheid en efficiëntie

